

Dalibor Chatrný / Vidět svět jinak

30. 1. – 26. 4. 2015

Galerie hlavního města Prahy

Dům U Kamenného zvonu

Staroměstské nám. 13, Praha 1

Otevřeno út–ne, 10–20 hodin

Autor koncepce výstavy: Jiří Machalický

Tvorba Dalibora Chatrného byla neobyčejně otevřená různým podnětům, které dokázal vnímat a využít po svém. Pohybovala se na rozhraní mezi myšlením přírodovědce a intuicí básníka. Velkou část života strávil v inspirativním prostředí Brna, ale měl úzké styky i s Prahou, kde studoval a kde také působil počátkem devadesátých let jako pedagog na Akademii výtvarných umění. Jeho experimenty souvisely s progresivními proudy v našem i v zahraničním umění. Přiblížil se několika směrům, ale s žádným úplně nesplynul. Na to byl jeho přístup příliš svobodný. Pro jeho práci byly, jak sám říkal, nejdůležitější fáze přemýšlení a objevování. Období, kdy se jeho představy naplňovaly, jsou však samozřejmě také podstatná. Tehdy si totiž své nápady ověřoval a vytvářel různé varianty, než téma postupně vyčerpá.

Výstava je do určité míry uspořádána chronologicky, ale hlavně se rozděluje podle okruhů, ve kterých se jeho tvorba rozvíjela. Prostor Domu U Kamenného zvonu je pro Dalibora Chatrného ideální, protože sály svým rozložením odpovídají členění jeho díla. Představí se tak jednotlivé linie, které se setkávaly ve stejném období nebo na sebe navazovaly.

Na konci padesátých a počátku šedesátých let směřoval od figury k abstrakci. Realitu redukoval na základní tvary, takže vlastně pokračoval v průzkumech generace, která se prosazovala už před druhou světovou válkou. Tehdy došel k projevu příbuznému informelu, od něhož se však lišil východisky, směřováním k řádu. Ke svým zásadním objevům dospíval od první poloviny šedesátých let. Využil možnosti mřížky, se kterou pracoval s pomocí různých technických postupů. V pravidelné struktuře se přiblížil principům minimalismu, které však nikdy důsledně nedodržel. Mřížkou propojil prostor před a za obrazem, čímž vlastně navázal na spazionalismus Lucia Fontany. Vytvářel i reliéfy nebo struktury vrstvil. Pracoval s geometrickým členěním plochy a prostoru, ale pak jeho přesnost narušoval náhodnými zásahy.

Důležitá pro něj byla metoda perforace, kterou vyjadřoval vztahy či procesy probíhajícími v anorganické i organické přírodě, v krajině či vesmíru. Počátkem sedmdesátých let byly pro něj zásadní projekty, kterých vytvořil celou řadu a ve kterých řešil vztahy mezi různými způsoby vyjádření, mezi umělcem, divákem a daným prostředím. Zabýval se v nich i souvislostmi mezi prostorem a slovem. Zajímavé jsou návrhy plastik země – vzduch, ve kterých někdy uvažoval o tak výrazných zásazích do krajiny, že jistě nepočítal s jejich uskutečněním. Zvláštní kapitolu tvoří šňůrové projekty, ve kterých provázek propojoval jednotlivé prvky. Pozoruhodné jsou také instalace, kde pracoval se vztahy mezi realitou a stínem.

Originálním způsobem využíval energii magnetů, která uspořádala železné piliny nebo působila na další prvky, například železné tyčky nebo kroužky připevněné na niti. Těmto instalacím umístěným ve skleněných skříňkách či válcích předcházely už v roce 1963 magnetické kresby, vznikající působením pohybujících se magnetů na železné piliny namočené v barvě a vysypané na plochu papíru. V dalším tvůrčím okruhu se zabýval odrazem či zrcadlením, když například rozmístil zrcadla v krajině, kde odrážela sluneční světlo. Jindy pracoval se zrcadlením v historické architektuře.

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963. Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století. V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.

Odlišným polem k experimentování se pro něj stala barva, kdy ovšem s působením barevných tónů kombinoval slovní vyjádření. Užíval také redukci fotografií, když vyřízl část snímků a zbylé části spojil. Snímky přetvářel i přesunem stejně velkých vyřiznutých kruhů nebo jejich natočením a také malířským gestem a dalšími způsoby. Prostřednictvím větných znamének interpretoval reprodukce antických soch nebo barokních obrazů.

Před polovinou osmdesátých let se zabýval pálením papíru, stopami ohně a kresbou spáleným papírem a popelem. Aby rozbil a narušil zažitě pohyby, začal kreslit a malovat oběma rukama najednou, čímž se pohyb uvolnil a stal se nezávislejším na předešlé zkušenosti. V druhé polovině osmdesátých let přišel na metodu barvení a prosakování textilií. Po jejich rozložení se objevily opakované a mírně pozměněné obrazce. Ve stejné době experimentoval s kresbami s překážkami, ve kterých opět využil pozorování přírodních procesů.

Rozsáhlou kapitolu tvoří pokusy se slovy a texty, v nichž vycházel z různých principů a pravidel. Ve verších například označoval všechny samohlásky stejnou barvou, čímž vznikal určitý rytmus. Dalibor Chatrný objevoval nové výrazové možnosti až do své smrti. Ještě krátce před ní vytvořil cyklus s texty, který bychom mohli klidně připsat umělci daleko mladšímu.

Jiří Machalický

Autor koncepce výstavy: Jiří Machalický

Architektonické a grafické řešení: Jiří Příhoda

Koordinace: Dana Haltufová

Překlad: Ivan Vomáčka

Redakce textů: Marta Nožková

Instalace a produkce, vedoucí: Diana Brabcová

Propagace: Barbora Gallová, Miroslav Koláček, Alice Lenská, Michaela Vrchatová

Vzdělávací programy: Lucie Haškovcová, Iveta Šárníková

Partneři výstavy: Skupina ČEZ

Mediální partneři: Art & Antiques, A2, ArtMap, Artmix, Radio Classic, Český rozhlas Vltava, Literární noviny, Pražský deník, Radio 1

Místo konání: Dům U Kamenného zvonu, Staroměstské nám. 13, Praha 1

Termín konání: 30. 1. 2015–26. 4. 2015

Otvírací doba: út–ne 10.00–20.00

Vstupné: 120 Kč plné (dospělí) / 60 Kč snížené (studenti) / 30 Kč (senioři)

Kontakt pro novináře: Michaela Vrchatová, +420 725 818 721, vrchatova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963. Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století. V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.

DOPROVODNÝ PROGRAM K VÝSTAVĚ:

Komentované prohlídky s autorem koncepce výstavy: út 17. 2. a 31. 3. v 17.00

Lektorské prohlídky: st 11. 2., 25. 2., 11. 3. a 8. 4. v 16.30

Víkendové výtvarné workshopy

so 14. 2. 13.00–18.00 Perforace, provázky, reliéfy

so 14. 3. 13.00–18.00 Průzkumy barev a textů

Výtvarný ateliér pro dospělé a seniory:

neděle 19. 4. 15.00–18.00 výtvarný ateliér na téma metody, postupy a techniky Dalibora Chatrného

Ve výtvarných reakcích na výstavu budeme vycházet z podstaty tvorby Dalibora Chatrného – z překračování hranic umění a z prolínání více uměleckých oblastí. Budeme experimentovat s písmeny, slovy a texty nejen formálně, ale i obsahově. Prozkoumáme možnosti barev v různých kontextech. Vyzkoušíme si i některé autorovy originální techniky a způsoby tvorby – perforace, využití provázků, interpretace fotografií nebo kresby oběma rukama. Pokusíme se o vlastní pojetí a realizaci „textové stěny“ – posledního a nadčasového díla Dalibora Chatrného.

Víkendové programy vznikají jako součást oblíbeného cyklu „Tvořivé dialogy s uměním“ a jsou určené dětem, rodinám s dětmi a dalším zájemcům všech věkových kategorií včetně seniorů a znevýhodněných.

Příchod a odchod je individuální, tzn. kdykoliv ve vymezeném čase.

Rezervace do 16.00 předchozího dne (není podmínkou účasti).

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy.

Rezervace nutná

Cena: děti do 10 let, studenti uměleckých škol, pedagogové 5 Kč; nad 10 let 20 Kč

Kontakty: Lucie Haškovcová, lucie.haskovcova@ghmp.cz, 606 612 987, 608 216 418

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963. Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století. V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.